

сина Сковороди, такого ж доглибинного дослідника української духової й матеріальної культури, водночас мовознавця, поета, історіософа, — все в одній яскравій, неповторній особі. Шаян відомий був як пристрасний ідеолог, і над усе — великий патріот свого народу; його виступи в обороні національних прав України знаходили свій позитивний відзвиг і серед чужинецької аудиторії, головню на англійському терені у столичному Лондоні, де Шаян проживав і діяв від сорокових до шістдесятих років свого життя. Монументальним виданням його замітних праць з ділянки нашої національної культури Видавничий Комітет Об'єднання Рідної Віри досягнув подвійне завдання — зберіг видану окремими працями й невидану досі творчість письменника, і віддав послугу нашій громадськості публікацією літератури, що водночас хвилює й доводить до призадуми. За Го-рацієм можна сказати — Шаян не ввесь помер!

Оксана КЕРЧ

ЗБІРНИК «УКРАЇНСЬКА ШЕКСПІРІЯНА НА ЗАХОДІ»

Українське Шекспірівське Товариство існує вже тридцять років. Тож заходами теперішнього голови Товариства, невтомного культурного діяча, поета, перекладача, літературознавця, професора-емерита Альбертського університету, Яра Слаутича, появився збірник «Українська Шекспіріяна на Заході» ч. 1. Що уявляє собою цей збірник? Зміст 96-ти сторінкової книжки — це праці членів Українського Шекспірівського Товариства з ділянки шекспіріяни, переклади Шекспірових сонетів українськими поетами, статті про стан української шекспіріяни в Україні, довідки про працю Товариства, успіхи і пляни на майбутнє.

Українського читача цього збірника задовольняють статті, які охоплюють все, що відноситься до завдань Товариства, ціллю якого є дослідження зацікавлення геніяльним англійським драматургом і поетом Вільямом Шекспіром в Україні та на еміграції, починаючи з минулого століття. В ситуації тотального поневолення нашої батьківщини й послідовного намагання стерти з лиця землі Україну як окрему культурну націю, присвоювання українській культурі Шекспіра в українській мові належить до подвигу, на який здатні великі патріоти. Згадані члени Шекспірівського товариства той подвиг започаткували й продовжують його, приєднуючи в свої ряди, на місце померлих українських учених, нових молодих ентузіастів, що присвятили свої студії українській шекспіріяні.

Відкриває збірник праця Петра Одарченка «Шевченко й Шекспір», в якій автор, на основі спогадів сучасників, доказує захоплення нашого національного генія таким же національним генієм Англії. Як вірити сучасникам Тараса Шевченка, емоційний світ Шекспіра був дуже близький світові Шевченка й тому легко зрозуміти безмежне захоплення драматургом. А воно було таке сильне до тої міри, що, бажаючи висловити свій подив

до будьякого поета, актора чи письменника, наш поет збуджено називав його Шекспіром! Тарас Шевченко бував на всіх виставах Шекспіра в Петербурзі, де захопила його гра негритянського актора Олдріджа, про що поет занотував у своєму «Щоденнику». В спадщині Шевченка залишився малюнок сепією «Короля Ліра» та портрет знаменитого виконавця Шекспірових ролей, Олдріджа.

Інший автор, Валеріян Ревуцький, дає огляд Шекспірових драм та комедій в Україні. Їх започаткували в зв'язку з заборонаю українського слова, уривки тих драм, які ставили українські культурні діячі в своїх приватних домах. З вибухом революції та поваленням царату, «Молодий театр» під керівництвом Леся Курбаса розпочав працю першого українського стаціонарного театру, в репертуарі якого були драми Шекспіра. Згодом у двадцятих роках ставив їх славетний Березіль. Артист Василько в Донецькому та Шевченківському театрі в Києві. В той час у Львові в театрі «Бесіда» арт. Загаров поставив «Отелля». В сорокових роках ставили різні театри драми Шекспіра в Харкові, Одесі, Артемівську, Дніпропетровську та Львові. Цю вичерпну працю англійською мовою закінчує автор інформацією про першу виставу «Гамлета» у львівському театрі під керівництвом Володимира Блавацького.

Завдяки наступному авторові, проф. Володимирові Жилі, маємо документальну працю про чудовий переклад драми «Генрі Четвертий», здійснений Тодосем Осьмачкою. Надзвичайно вникливо подає автор історію цього перекладу та оцінює його мистецькі вартості. Приклади оригінальних уривків та перекладу уявляють досконалість перекладу та надзвичайну відповідність українського мовного багатства, застосованого до мови Шекспіра, що була сумішшю латини й новонародженої мови англійців.

Славетний Гамлетовий монолог «Бути чи не бути» та його переклади на українську мову (Пантелеймон Куліш, Михайло Старицький, Юрій Клен, Григорій Кочур, Ігор Костецький) є темою праці Яра Славутича, в якій автор дає оцінки поодиноким поетичним перекладам, ілюструючи свою працю оригінальним текстом Шекспіра та перекладами українських поетів. Стаття закінчена допискою про видання «Гамлета» та примітками.

Микола М. Палій пояснює причини жорстоких та страшних сцен у драмах Шекспіра тим, що Шекспір як мешканець Лондону кінця XVI ст. був свідком таких страшних сцен на прилюдних місцях.

Порівняльна студія ритмів в сонетах Шекспіра та українських сонетистів Богдана Чопика, коротка нотатка про докторську дисертацію Орисі Прокопів з ділянки порівняння українських перекладів з оригіналами Шекспіра та докладної аналізи текстів сонетів українських перекладачів (І. Франка, П. Грабовського, М. Славинського, С. Гординського, С. Карзанського, Д. Паламарчука) замикає цикл цікавих праць про зв'язки нашої літератури з творчістю геніяльного англійця.

В другій частині поміщено поему «Скарга закоханої» в перекладі О. Зуєвського з поясненням авторства цього твору, два уривки поеми «Люкреція» та «Прилюбний мандрівник» в перекладі Я. Славутича, двадцять

сонетів в перекладах поетів: Гординського, Зуєвського, Караванського, Костецького, Онуфрієнка, Славутича і Тарнавського. Крім цього чотири пісні-уривки з драм Шекспіра в перекладі Славутича, чотири поезії про Шекспіра та п'ять поезій з шекспірівськими мотивами. Збірник закриває довідка Ярослава Рудницького «Як засновано УШТ» та Яра Славутича «Українське Шекспірівське Товариство (1957-1987)».

З тієї праці дуже цікаво й корисно довідатись про історію заснування Товариства, його основників та продовжувачів, та про те, що з смертю визначних шекспірознавців, як Дмитро Чижевський та Константин Біда, діяльність не припинилася, а під проводом теперішнього голови Я. Славутича й незмінного заступника Ярослава Рудницького ведеться безперервно й поповнюється молодшими членами.

Бібліографія, яку склали Віра та Яр Славутичі української шекспіріани на Заході вияскравлює працю тієї заслуженої установи.

«Усякий колонізатор шукає виправдання своїх загарбань. І Росія намагалася знаходити їх. Сибір вона "освоювала", немов би він був її власною якоюсь порожньою землею. Україну "рятувала" від польського покатоличення. Середню Азію захопила, щоб не дати її англійцям... З середини 19 сторіччя царат посилює увагу до слов'ян Середньої Європи й вчені посилено починають поширювати панславістичну ідею».

Левко Лук'яненко, «Що далі?», стор. 22,
вид. УЦІС, 1989